

Nyhetsbrev om EU-rätt, nummer 9 för 2023

Innehåll

INLEDNING	2
AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.	2
Skatterätt.....	2
EU-DOMSTOLEN.....	4
Avgöranden i svenska mål	4
Förslag till avgöranden i svenska mål	4
Institutionell rätt och allmänna principer	4
Offentlig förvaltning får förbjuda arbetstagare att bära religiösa symboler.....	4
Processrätt.....	7
Rätt till domstolsprövning trots avsaknad av rätt att ta del av de uppgifter som legat till grund för nekat säkerhetsgodkännande	7
Skatterätt.....	9
Konkurrensrätt m.m.....	9
Inre marknaden och fri rörlighet	10
Ingen skyldighet att samråda med myndigheterna i annan medlemsstat vid tillbakadragande av A1-intyg på eget initiativ	10
Straffrättsligt samarbete	12
När brottsrubricering ändras på rättens initiativ måste tilltalad underrättas i så god tid att hen får en möjlighet att försvara sig effektivt.....	12
Domstol i verkställande stat får vägra förklara straff verkställbart med hänvisning till att situationen i den stat där domen utfärdats var sådan att rätten till en rättvis rättegång äventyrats.....	15
Civilrättsligt samarbete	18
Informationssamhället	18
GDPR inget hinder mot att ålägga biltillverkare att ge sökbar tillgång till fordons- ID.....	18
Arbetsrätt	20
Konsumenträtt.....	20
Domstol skyldig att pröva om villkor om uppsägning av hela lånet är en proportionerlig följd av låntagarens bristande betalning	20
Migrationsrätt	21
Ingen skyldighet att tillerkänna förälder till barn med flyktingstatus internationellt skydd	21
Miljörätt	22
EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER	22
NYA SVENSKA MÅL	22
DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN	22
FRÅN LAGSTIFTNINGSARBETET	22

Ändringar i regelverket om överlämnande enligt en europeisk och nordisk arresteringsorder – Prop. 2023/24:37	22
--	----

INLEDNING

Nyhetsbrev nr 9 för år 2023 avser november månad. Från EU-domstolen refereras bl.a. ett uppmärksammat avgörande om förbud i offentlig verksamhet mot anställdas bärande av religiösa symboler, liksom två avgöranden inom det straffrättsliga samarbetet. Enligt det första måste den tilltalade underrättas om att domstolen överväger att bedöma gärningen utifrån en annan brottsrubricering än den som åklagaren gjort gällande i så god tid att hen kan utöva rätten till försvar på ett fullgott sätt. I det andra, som rör rambeslutet om ömsesidigt erkännande av brottmålsdomar, fastslås att en domstol i en verkställande stat får vägra att förklara ett fängelsestraff verkställbart med hänsyn till att det på grund av systematiska brister i den utfärdande medlemsstaten vid tiden för den rättegång som lett fram till domen kan betvivlas att rätten till försvar kunnat utövas på ett fullgott sätt. Vidare noteras att Sverige fällts för fördragsbrott för att inte i rätt tid ha införlivat det ändrade vapendirektivet, vilket Sverige medgett. Sverige ålades betala ett schablonbelopp på 8 500 euro. Överträdelsen bedömdes som allvarligt, bl.a. därför att Sverige är bland de av unionens medlemsstater som är hårdast drabbade av våld med skjutvapen.

För svensk del noteras bl.a. ett skatterättsligt avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen, men också en proposition med förslag till ändringar i det svenska regelverket om europeiska arresteringsorder, avsedda att träda i kraft under våren. Vidare noteras att tio personer anmält sitt intresse av att nomineras till tjänsten som domare vid EU-domstolen, däribland de båda svenska domarna i Tribunalen Fredrik Schalin och Ulf Öberg.

AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.

Skatterätt

Högsta förvaltningsdomstolen har i dom den 1 november 2023 i mål 2189-23, ref. 48, fastställt Skatterättsnämndens förhandsbesked enligt vilket ett bolag som säljer läkemedel inte får sätta ned sitt beskattningsunderlag när bolaget ersätter regionerna för att de, inom ramen för systemet med läkemedelssubventioner, har betalat en del av läkemedelspriset vid apotekens mervärdesskattefria försäljning av läkemedlen. Mervärdesskatt ska betalas till staten om en beskattningsbar person inom landet levererar en vara mot ersättning och leveransen är skattepliktig. Skatten beräknas på ett beskattningsunderlag som normalt utgörs av ersättningen för varan. Om en nedsättning av priset sker efter det att varan har levererats får som huvudregel den som har betalat in skatten sätta ned beskattningsunderlaget och återfå ett belopp som motsvarar skatten på nedsättningen.

AbbVie AB ingår i en koncern som tillverkar läkemedel som säljs på apotek mot recept inom ramen för högkostnadsskyddet. Bolaget säljer läkemedlen till läkemedelsdistributörer som säljer dem vidare till apoteken. Apotekens ersättning utgörs dels av patienternas egenavgifter som betalas direkt till apoteken, dels av

läkemedelssubventioner som regionerna betalar till apoteken. Bolaget ersätter i efterhand regionerna för delar av deras kostnad för subventionerna. Försäljning av läkemedel som lämnas ut enligt recept är undantagen från skatteplikt, men till skillnad mot vad som normalt gäller vid undantag så har säljaren ändå avdragsrätt för ingående skatt. Såväl bolagets försäljning av läkemedel till distributörerna, som dessas försäljning till apoteken, görs med en mervärdesskattesats om 25 procent. Apotekens försäljning enligt recept till kunderna beläggs däremot inte med mervärdesskatt. Alla led i kedjan drar av ingående skatt.

Av 7 kap. 6 § första stycket 3 mervärdesskattelagen framgår att det i beskattningsunderlaget inte ska ingå belopp som svarar mot prisnedsättning som ges efter det att ett tillhandahållande ägt rum. Enligt 13 kap. 24 § första stycket får, om utgående skatt har redovisats och beskattningsunderlaget för den skatten därefter minskar på grund av en nedsättning av priset, den skattskyldige i den ordning som gäller för hans redovisning av utgående skatt dra av ett belopp motsvarande den del av den tidigare redovisade skatten som är hänförlig till minskningen. Bestämmelserna har införts med stöd av artikel 90.1 i mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG). Av 3 kap. 23 § 2 mervärdesskattelagen framgår att från skatteplikt undantas omsättning av bl.a. läkemedel som lämnas ut enligt recept. Enligt 10 kap. 11 § första stycket är undantaget förenat med en återbetalningsrätt av ingående skatt. Bestämmelserna har sin motsvarighet i artikel 98.2 i mervärdesskattedirektivet och punkt 3 i bilaga III till direktivet som ger medlemsstaterna en möjlighet att undanta bl.a. omsättning av läkemedel från mervärdesskatt med rätt att göra avdrag för mervärdesskatt som betalats i det tidigare ledet på leveranser av varor.

En grundläggande princip inom mervärdesskattesystemet är att skatten enbart ska belasta den slutlige konsumenten. Av EU-domstolens praxis följer att beskattningsunderlaget för den mervärdesskatt som skattemyndigheterna ska uppbära därför inte får vara högre än det vederlag som den slutlige konsumenten faktiskt betalar och på vilket den mervärdesskatt som slutligen belastar denne konsument har beräknats. Vid en försäljning av en vara i flera led upprätthålls principen genom att varje köpare har rätt att dra av den mervärdesskatt som säljaren har lagt på priset och betalat in till staten. Mervärdesskatten kommer härigenom att enbart belasta den köpare som inte har någon avdragsrätt, vilket normalt är en slutkonsument i sista ledet. Om en säljare ger en rabatt och sätter ned priset efter en försäljning får säljaren enligt mervärdesskattelagen under vissa förutsättningar sätta ned beskattningsunderlaget och minska sin utgående skatt. EU-domstolen har slagit fast att prisnedsättningar som görs genom att den första leverantören i en transaktionskedja "hoppas över" några led och ger rabatten till någon längre ned i kedjan, inte behöver ske genom en justering av beskattningsunderlaget i varje led. Avdragssystemet garanterar att beskattningsunderlaget i mellanliggande led inte påverkas av nedsättningen. Detta gäller även i det fall då nedsättningen tillfaller någon som i konsumentens ställe ersätter konsumentens kostnader för varan. I rättsfallen handlade det om transaktioner som beskattades lika i alla led och där mervärdesskatt hade tagits ut på försäljningen till slutkonsumenten. Skälet till att en säljare har rätt att minska sitt beskattningsunderlag på grund av en prisnedsättning vid sådana transaktioner är att det pris som slutkonsumenten betalar innefattar

mervärdesskatt, vilket följaktligen även är fallet med det belopp som detta pris sätts ned med.

I det nu aktuella fallet har utgående skatt inte tagits ut vare sig på den del av priset som konsumenten betalat eller på den del som apoteket fått från regionen. Priset i detta led i distributionskedjan innehåller därmed inte någon mervärdesskatt. Det innebär att en minskning av priset eller delåterbetalning inte heller kan innehålla någon mervärdesskatt som kan leda till en minskning av bolagets mervärdesskatt. Bolaget har således inte rätt till nedsättning av beskattningsunderlaget på grund av den ersättning som bolaget i efterhand lämnar till regionerna.

EU-DOMSTOLEN

EU-domstolen har under november 2023 meddelat [37 domar](#) i mål om förhandsavgörande eller fördragsbrott och som publicerats i rättsfallssamlingen, varav [en dom](#) från stora avdelningen. Ingen av de domar som meddelats rör mål där förhandsavgörande begärts av svensk domstol. Under samma period har generaladvokaterna lämnat [18 förslag](#) till avgöranden i samma kategorier av mål. Inget av dessa förslag rör Sverige i denna mening. [Pressmeddelanden](#) har lämnats angående ett antal av dessa avgöranden och förslag, men ofta även om annat av mer generellt intresse.

För närvarande har svensk domstol begärt förhandsavgörande i [fem mål](#) som är anhängiga vid EU-domstolen. Information om dessa mål återfinns i länken i föregående mening. Länken ger tillgång till EUT-meddelandet om begäran om förhandsavgörande eller själva begäran om förhandsavgörande. Där framgår respektive domstols fråga eller frågor och det resonemang som ligger till grund för begäran om förhandsavgörande.

Avgöranden i svenska mål

Förslag till avgöranden i svenska mål

Institutionell rätt och allmänna principer

[Offentlig förvaltning får förbjuda arbetstagare att bära religiösa symboler](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 28 november 2023 i mål C-148/22, Commune d'Ans, prövat en begäran om förhandsavgörande från tribunal du travail de Liège (Arbetsdomstolen i Liège, Belgien) angående tolkningen av artikel 2.2 a och b i direktiv 2000/78/EG om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet (likabehandlingsdirektivet). Begäran har framställts i ett mål mellan OP, kontraktsanställd vid Commune d'Ans (Ans kommun) (nedan kallad kommunen), och kommunen angående dess beslut att förbjuda sina arbetstagare att bära synliga symboler som kan avslöja deras ideologiska eller filosofiska tillhörighet eller politiska eller religiösa övertygelser.

Klaganden OP arbetar för kommunen och innehar tjänsten som "kontorschef". Hon utför i allt väsentligt sitt arbete utan att ha någon kontakt med användarna av de

offentliga tjänster som tillhandhålls (back-officeverksamhet). Hon utförde tidigare sitt arbete utan att bära några symboler som kunde avslöja hennes religiösa övertygelser, men begärde att få bära "slöja på arbetsplatsen". Kommunstyrelsen avslog denna begäran och förbjöd henne tillfälligt att i samband med sitt yrkesutövande bära symboler som avslöjar hennes religiösa övertygelser, till dess att allmänna föreskrifter om bärandet av sådana symboler inom kommunförvaltningen antagits. Kommunfullmäktige ändrade kommunens arbetsplatsföreskrifter genom att införa en skyldighet att iaktta "exkluderande neutralitet" på arbetsplatsen, vilket innebar ett förbud för samtliga personer som arbetar för kommunen att på arbetsplatsen bära någon som helst synlig symbol som kan avslöja deras övertygelser, bland annat religiösa eller filosofiska sådana, oavsett om de kommer i kontakt med allmänheten eller inte. I artikel 9 i dessa föreskrifter föreskrivs bland annat följande:

"Arbetstagare har yttrandefrihet men ska vid utnyttjande av densamma iaktta neutralitetsprincipen, sin tystnadsplikt och sin lojalitetsplikt.

Arbetstagare är skyldiga att iaktta neutralitetsprincipen, vilket innebär att de ska avhålla sig från varje form av proselytism och att det är förbjudet för dem att bära iögonfallande symboler som kan avslöja deras ideologiska eller filosofiska tillhörighet eller politiska eller religiösa övertygelser. Denna regel gäller såväl i kontakterna med allmänheten som i relationerna med överordnade och kollegor."

Klaganden har väckt talan och gjort gällande att hon genom beslut och ändringar av arbetsplatsföreskrifter **diskriminerats på grund av religion**. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen ställt den fråga som kom att besvaras för att få klarhet i huruvida artikel 2.2 a och b i direktiv 2000/78 ska tolkas så, att en intern regel inom en kommunal förvaltning som allmänt och utan åtskillnad förbjuder förvaltningens anställda att på arbetsplatsen synligt bära alla former av symboler som avslöjar bland annat filosofiska eller religiösa övertygelser, får motiveras av myndighetens vilja att införa en helt neutral administrativ miljö. Den konstaterade inledningsvis att den hänskjutande domstolens första fråga avser såväl artikel 2.2 a i direktiv 2000/78, som avser "direkt diskriminering", som artikel 2.2 b i direktivet, avseende "indirekt diskriminering", och framhöll att **en intern regel som påbjuds av en arbetsgivare och som förbjuder bärandet av alla synliga symboler för bland annat religiös eller filosofisk övertygelse enligt rättspraxis inte utgör direkt diskriminering på grund av religion**, när den utan åtskillnad avser varje yttring av sådana övertygelser och företagets samtliga arbetstagare behandlas på ett identiskt sätt genom att de generellt och utan åtskillnad bland annat åläggs att bära en neutral klädsel som innebär att sådana symboler inte får bäras. Eftersom alla människor kan ha en religion eller en religiös, filosofisk eller spirituell övertygelse, innebär en sådan regel, i den mån den tillämpas generellt och utan åtskillnad, inte en särbehandling som grundar sig på ett kriterium som är oupplösligt förbundet med religion eller sådana övertygelser. Däremot **kan** en intern regel som påbjuds av en arbetsgivare och som förbjuder att synligt bära någon form av symbol för bland annat religiös eller filosofisk övertygelse på arbetsplatsen **utgöra en särbehandling** som indirekt grundas på religion eller övertygelse, i den mening som avses i denna bestämmelse, om det visas att den till synes neutrala skyldighet som denna regel innehåller i **praktiken leder till att personer med en viss religion eller**

övertygelse särskilt missgynnas, vilket den hänskjutande domstolen ska pröva. Enligt artikel 2.2 b i) i direktiv 2000/78 **utgör en sådan särbehandling emellertid inte indirekt diskriminering om den objektivt motiveras av ett berättigat mål och om medlen för att uppnå detta mål är lämpliga och nödvändiga.**

Vad gäller villkoret att det ska föreligga ett berättigat mål, framgår det av beslutet om hänskjutande att artikel 9 i de aktuella arbetsplatsföreskrifterna, som förbjuder kommunens personal att synligt bära någon form av symbol för bland annat religiös eller filosofisk övertygelse, oavsett om de är i kontakt med allmänheten eller inte, enligt kommunen syftar till att genomföra principen om neutralitet inom den offentliga sektorn. Nämda princip har sin rättsliga grund i artiklarna 10 och 11 i den belgiska konstitutionen, i principen om opartiskhet och i principen om statens neutralitet. Varje medlemsstat har, med iakttagande av den behörighet som de har tilldelats, en viss handlingsfrihet vid utformningen av den neutralitet inom den offentliga sektorn som den avser främja på arbetsplatsen. En policy för "exkluderande neutralitet" som en offentlig förvaltning avser att ålägga sina arbetstagare för att införa en helt neutral administrativ miljö kan anses objektivt motiverad av ett berättigat mål i den mening som avses i artikel 2.2 b i) i direktiv 2000/78. I direktiv 2000/78 fastställs nämligen enbart en allmän ram för likabehandling i arbetslivet som ger medlemsstaterna en viss handlingsfrihet, vars utövande ska vara principiellt motiverade och proportionerliga. Unionslagstiftaren har inte själv gjort den nödvändiga avvägningen mellan tankefriheten, samvetsfriheten och religionsfriheten och de berättigade mål som kan åberopas för att motivera en särbehandling i den mening som avses i artikel 2.2 b i) i direktivet, utan har överlåtit på medlemsstaterna, och i förekommande fall deras understatliga enheter, samt deras domstolar att göra denna avvägning. Vidare måste en sådan intern regel som den som är aktuell i det nationella målet, för att undgå att kvalificeras som "indirekt diskriminering" i den mening som avses i artikel 2.2 b i direktiv 2000/78, även vara **ägnad att säkerställa ett korrekt genomförande av det mål som arbetsgivaren eftersträvar**. I förevarande fall förutsätter detta att målet med "exkluderande neutralitet" som kommunen har uppställt verkligen tillämpas på ett konsekvent och systematiskt sätt, och att förbudet mot att bära synliga symboler för bland annat filosofiska och religiösa övertygelser som artikel 9 i de aktuella arbetsplatsföreskrifterna innebär är begränsat till vad som är strängt nödvändigt. Den frågan ska prövas av den hänskjutande domstolen. Domstolen påpekade vidare följande. Det legitima mål som består i att säkerställa en helt neutral administrativ miljö genom en policy med "exklusiv neutralitet", i den mening som avses i artikel 9 i de aktuella arbetsplatsföreskrifterna, kan endast upprätthållas på ett effektivt sätt om det inte tillåts några som helst synliga yttringar av bland annat filosofiska eller religiösa övertygelser när de anställda är i kontakt med användarna av de offentliga tjänster som tillhandahålls eller i kontakt med varandra. Bärandet av en symbol, även om den är liten, äventyrar nämligen möjligheten att uppnå det mål som påstås eftersträvas genom denna åtgärd och innebär därmed ett ifrågasättande av om neutralitetspolicyn är konsekvent. Det ankommer vidare på den hänskjutande domstolen att, mot bakgrund av samtliga omständigheter som är kännetecknande för det sammanhang i vilket denna regel har antagits, göra en avvägning mellan de berörda intressena. Den hänskjutande domstolen ska härvid beakta de grundläggande rättigheter och principer som är i fråga, i förevarande fall nämligen rätten till tankefrihet, samvetsfrihet och

religionsfrihet, som garanteras i artikel 10 i stadgan om de grundläggande rättigheterna, vilken har som naturlig konsekvens det förbud mot diskriminering på grund av religion som föreskrivs i artikel 21 i stadgan. Den hänskjutande domstolen ska vidare beakta neutralitetsprincipen, med tillämpning av vilken den berörda offentliga förvaltningen genom nämnda regel begränsad till arbetsplatsen avser säkerställa en administrativ miljö utan synliga yttringar av bland annat filosofiska eller religiösa övertygelser, för användarna av dess tjänster och förvaltningens personal. Frågan besvarades på följande sätt:

Artikel 2.2 b i direktiv 2000/78 ska tolkas så, att en intern regel inom en kommunal förvaltning som allmänt och utan åtskillnad förbjuder förvaltningens anställda att på arbetsplatsen synligt bära alla former av symboler som avslöjar bland annat filosofiska eller religiösa övertygelser, får motiveras av myndighetens vilja att, utifrån den kontext som denna förvaltning verkar i, införa en helt neutral administrativ miljö. Detta gäller under förutsättning att regeln är lämplig, nödvändig och proportionerlig med hänsyn till denna kontext och med beaktande av de olika rättigheter och intressen som föreligger.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Processrätt

[Rätt till domstolsprövning trots avsaknad av rätt att ta del av de uppgifter som legat till grund för nekat säkerhetsgodkännande](#)

EU-domstolen, femte avdelningen, har i dom den 16 november 2023 i mål C-333/22, Ligue des droits humains, prövat en begäran om förhandsavgörande från Cour d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) angående bl.a. tolkningen av artiklarna 8.3 och 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan). Begäran har framställts i ett mål mellan Ligue des droits humains och BA, å ena sidan, och OCIP (tillsynsorganet för polisiär information, Belgien), å andra sidan, angående utövande, genom det organet, av BA:s rättigheter med avseende på personuppgifter som rör denne, vilka behandlats av belgiska polismyndigheter och på grundval av vilka den nationella säkerhetsmyndigheten avslag en ansökan om säkerhetsgodkännande som framställts av denna person.

Under år 2016 ansökte BA, som då var deltidsanställd hos en förening utan vinstsyfte, om säkerhetsgodkännande vid den nationella säkerhetsmyndigheten för att kunna delta i monteringen och nedmonteringen av installationerna i samband med "Europeiska utvecklingsdagarna" i Bryssel. Myndigheten vägrade att utfärda ett säkerhetsgodkännande till BA. Den angav att det framgick av de personuppgifter som hade ställts till myndighetens förfogande att BA hade deltagit i tio demonstrationer mellan åren 2007 och 2016 och att det innebar att det inte var möjligt att ge BA ett sådant godkännande inom ramen för tillämplig lagstiftning, bland annat med hänsyn till statens säkerhet och för att bevara den konstitutionella demokratiska ordningen. Beslutet överklagades inte. BA:s ombud begärde år 2020 att OCIP skulle identifiera de aktuella personuppgiftsansvariga och förelägga dem att ge BA tillgång till samtliga uppgifter som rörde honom för att göra det möjligt för honom att utöva sina rättigheter inom rimlig tid. OCIP bekräftade att ansökan hade mottagits och angav att BA endast hade en indirekt rätt att få tillgång till dessa

uppgifter, samtidigt som OCIP försäkrade att den skulle kontrollera lagenligheten av en eventuell behandling av uppgifter i den allmänna nationella databasen, det vill säga den databas som används av samtliga nationella polismyndigheter. OCIP förklarade att den var behörig att beordra polisen att vid behov utplåna eller ändra uppgifter och att BA efter kontrollen skulle underrättas om att nödvändiga kontroller har utförts. I ett epostmeddelande angav OCIP följande:

”Jag underrättar er i enlighet med artikel 42 [LPD] om att [OCIP] har utfört de nödvändiga kontrollerna. Detta innebär att er klients personuppgifter har kontrollerats i polismyndighetens databaser i syfte att säkerställa att en eventuell uppgiftsbehandling är laglig. Vid behov har personuppgifterna ändrats eller utplånats. Som jag förklarade för er i mitt e-postmeddelande av den 2 juni är det i enlighet med artikel 42 LPD inte tillåtet för [OCIP] att lämna ut ytterligare uppgifter.”

Ligue des droits humains och BA gav in en ansökan om interimistiska åtgärder till Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Franskspråkiga förstainstansdomstolen i Bryssel, Belgien), som förklarade sig inte behörig att pröva ansökan. Beslutet överklagades till den hänskjutande domstolen, som begärde förhandsavgörande.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen ställt sin första fråga för att få klarhet i huruvida artikel 17 i direktiv 2016/680, jämförd med artiklarna 46.1 g, 47.1, 47.2 och 53.1 i direktivet samt med artiklarna 8.3 och 47 i stadgan, ska tolkas så, att när en persons rättigheter med tillämpning av nämnda artikel 17 har utövats genom den behöriga tillsynsmyndigheten så ska denna person ha tillgång till ett effektivt rättsmedel mot myndigheten. Den påminde om att det i artikel 53.1 i direktiv 2016/680 anges att medlemsstaterna ska föreskriva att **en fysisk eller juridisk person har rätt till ett effektivt rättsmedel mot ett rättsligt bindande beslut** som avser dem och som meddelats av en tillsynsmyndighet. Det skulle därmed prövas **om en tillsynsmyndighet antar ett bindande beslut när de registrerades rättigheter** enligt direktivet, med tillämpning av artikel 17 i direktivet, **utövas genom denna tillsynsmyndighet**.

Enligt artikel 17.1 i direktiv 2016/680 ska medlemsstaterna ”[i] de fall som avses i artiklarna 13.3, 15.3 och 16.4” i det direktivet, anta bestämmelser ”om att den registrerades rättigheter även kan utövas genom den behöriga tillsynsmyndigheten”. Såsom framgår av användningen av adverbet ”även” utgör det i bestämmelsen föreskrivna indirekta utövandet av den registrerades rättigheter genom den behöriga tillsynsmyndigheten ytterligare **en skyddsregel för att den registrerades personuppgifter ska behandlas på ett lagligt sätt**, när nationell lagstiftning begränsar det direkta utövandet av rätten till tillgång till ytterligare information från den personuppgiftsansvarige enligt artikel 13.2 i direktiv 2016/680, rätten att få tillgång till dessa uppgifter enligt artikel 14 i direktivet eller rätten till rättelse eller radering av personuppgifter eller begränsning av behandling enligt villkoren i artikel 16.1–16.3 i direktivet. Med hänsyn till den särskilda karaktären hos de ändamål för vilka behandling av uppgifter som omfattas av direktivet utförs, vilket bland annat understryks i skäl 10 i direktivet, ger artikel 13.3 och artikel 15.1 i direktiv 2016/680 den nationella lagstiftaren rätt att begränsa det direkta utövandet dels av rätten till information, dels av rätten till tillgång ”i den utsträckning och så länge som en sådan åtgärd är **nödvändig och proportionell i ett demokratiskt samhälle** med hänsyn tagen till den berörda fysiska personens grundläggande rättigheter och berättigade

intressen". Det framgår av bland annat artikel 47.1 och 47.2 i direktivet att varje tillsynsmyndighet enligt nationell lagstiftning inte bara ska ha "effektiva undersökningsbefogenheter", utan även "effektiva korrigerande befogenheter". Dessa bestämmelser ska tolkas mot bakgrund av kravet i artikel 8.3 i stadgan, enligt vilket "[e]n oberoende myndighet ska kontrollera" att reglerna om var och ens rätt till skydd av personuppgifter i punkterna 1 och 2 i denna artikel efterlevs, och särskilt kravet i andra meningen i punkt 2 i denna artikel, enligt vilket "[v]ar och en har rätt att få tillgång till insamlade uppgifter som rör honom eller henne och att få rättelse av dem". När den behöriga tillsynsmyndigheten har kontrollerat om behandlingen är laglig ska den enligt artikel 17.3 första meningen i direktivet dessutom "åtminstone" underrätta den registrerade "om att alla nödvändiga kontroller eller en översyn genom tillsynsmyndigheten har ägt rum". Av allt detta följer att när den behöriga tillsynsmyndigheten underrättar den registrerade om resultatet av de kontroller som utförts, ges den personen kännedom om det beslut att avsluta kontrollförfarandet som tillsynsmyndigheten har fattat med avseende på vederbörande, vilket med nödvändighet påverkar denna persons rättsliga ställning. Detta **beslut utgör således ett "rättsligt bindande beslut"** i förhållande till den personen i den mening som avses i artikel 53.1 i direktiv 2016/680, oberoende av om och i vilken utsträckning denna myndighet har konstaterat att behandlingen av uppgifter om denna person var laglig och vidtagit korrigerande åtgärder. **Den registrerade ska således kunna få till stånd en domstolsprövning** av huruvida ett sådant beslut är välgrundat på grundval av artikel 53.1 i direktiv 2016/680 och, i synnerhet, av det sätt på vilket tillsynsmyndigheten har uppfyllt sin skyldighet enligt artikel 17 i detta direktiv, till vilken det hänvisas i artikel 46.1 g i samma direktiv, att genomföra "alla nödvändiga kontroller" och, i förekommande fall, att utöva sina korrigerande befogenheter.

Frågan besvarades på följande sätt:

Artikel 17 i direktiv 2016/680, jämförd med artiklarna 46.1 g, 47.1, 47.2 och 53.1 i direktivet samt med artiklarna 8.3 och 47 i stadgan, ska tolkas så, att när en persons rättigheter med tillämpning av nämnda artikel 17 har utövats genom den behöriga tillsynsmyndigheten, och denna myndighet underrättar nämnda person om resultatet av kontrollerna, så ska denna person ha tillgång till ett effektivt rättsmedel mot myndighetens beslut att avsluta kontrollförfarandet.

Den andra frågan rörde giltighet och refereras inte.

[Pressmeddelande på engelska](#) har lämnats.

Skatterätt

Konkurrensrätt m.m.

Inre marknaden och fri rörlighet

Ingen skyldighet att samråda med myndigheterna i annan medlemsstat vid tillbakadragande av A1-intyg på eget initiativ

EU-domstolen, andra avdelningen, har i dom den 16 november 2023 i mål C-422/22, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu, prövat en begäran om förhandsavgörande från Sąd Najwyższy (Högsta domstolen, Polen) angående tolkningen av artiklarna 6 och 16 i förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen i aktuell lydelse. Begäran har framställts i ett mål mellan Socialförsäkringsorganet, kontoret i Toruń, Polen, ZUS) och TE. Målet rör ZUS beslut att dra tillbaka TE:s A1-intyg, som intygade att TE omfattades av den polska lagstiftningen om social trygghet under perioden 22 augusti 2016–21 augusti 2017. TE är en företagare som är registrerad i det polska handelsregistret och verksam som egenföretagare vars inkomster beskattas i Polen. År 2016 undertecknade TE ett avtal med ett bolag etablerat i Warszawa enligt vilket han, inom ramen för ett visst projekt, skulle tillhandahålla tjänster i Frankrike från och med den 22 augusti 2016 till dess att projektet avslutades. På grundval av detta avtal utfärdade ZUS, med stöd av artikel 13.2 i förordning nr 883/2004, ett A1-intyg, i vilket det i enlighet med artikel 19.2 i förordning nr 987/2009 intygades att TE omfattades av den polska lagstiftningen om social trygghet under perioden 22 augusti 2016–21 augusti 2017 (nedan kallad den omtvistade perioden). Efter att på eget initiativ ha gjort en omprövning konstaterade ZUS att TE under den omtvistade perioden hade bedrivit sin verksamhet i en enda medlemsstat, nämligen Frankrike. Genom beslut av den 1 december 2017 (nedan kallat det omtvistade beslutet) drog ZUS därför tillbaka A1-intyget och slog fast, i enlighet med artikel 11.3 a i förordning nr 833/2004, att TE inte omfattades av den polska lagstiftningen under nämnda period. ZUS ansåg att den relevanta bestämmelsen i förordning nr 883/2004 för att fastställa vilken lagstiftning som var tillämplig på TE var artikel 11, och inte artikel 13, och fattade därför detta beslut utan att först ha följt det förfarande som avses i artikel 16 i förordning nr 987/2009 för att samråda med den behöriga franska institutionen vad gäller fastställandet av vilken lagstiftning som var tillämplig på TE. TE överklagade det omtvistade beslutet. Han vann framgång i underinstanserna. Målet överklagades till den hänskjutande domstolen, som begärde förhandsavgörande.

EU-domstolen konstaterade att den hänskjutande domstolen ställt sina frågor för att få klarhet i huruvida artiklarna 5, 6 och 16 i förordning nr 987/2009 ska tolkas på så sätt att **den institution som har utfärdat ett A1-intyg**, och som efter en kontroll på eget initiativ av de uppgifter som ligger till grund för utfärdandet av intyget konstaterar att dessa uppgifter är oriktiga, **kan dra tillbaka intyget utan att först inleda ett dialog- och förlikningsförfarande** med de behöriga institutionerna i de berörda medlemsstaterna i syfte att fastställa tillämplig nationell lagstiftning. EU-domstolen påpekade i detta avseende först att den utfärdande institutionen kan dra tillbaka ett A1-intyg på eget initiativ, det vill säga utan att den behöriga institutionen i en annan medlemsstat har begärt omprövning och tillbakadragande. Eftersom det i artikel 5.1 i förordning nr 987/2009 hänvisas till A1-intyg som ”dras tillbaka”, utan att det anges eller begränsas i vilka fall ett sådant tillbakadragande kan ske, måste

denna bestämmelse anses avse samtliga fall av tillbakadragande av sådana intyg. Dessutom framgår av domstolens praxis att A1-intygens bindande verkan i förhållande till institutioner i andra medlemsstater än den utfärdande medlemsstaten grundar sig på principen om lojalt samarbete i artikel 4.3 FEU, vilken även innefattar principen om ömsesidigt förtroende. Enligt dessa principer ska den utfärdande institutionen göra en korrekt bedömning av de omständigheter som ligger till grund för utfärdandet av dessa intyg och en noggrann granskning av tillämpningen av sitt eget system för social trygghet, för att säkerställa att uppgifterna i intygen är riktiga och följaktligen att förordning nr 883/2004 tillämpas korrekt, och institutionerna i de övriga medlemsstaterna har rätt att förvänta sig att den utfärdande institutionen uppfyller denna skyldighet. I den mån formerna för den berörde arbetstagarens verksamhet kan komma att ändras i förhållande till den situation som beaktas vid utfärdandet av ett A1-intyg och de uppgifter som legat till grund för det ursprungliga fastställandet av denna situation kan visa sig vara oriktiga, innebär principerna om lojalt samarbete och ömsesidigt förtroende en skyldighet för den utfärdande institutionen att under hela den tid som arbetstagaren utövar den verksamhet som ligger till grund för utfärdandet av ett sådant intyg kontrollera att uppgifterna i intyget är riktiga och att dra tillbaka intyget om den, med hänsyn till den berörda arbetstagarens faktiska situation, konstaterar att intyget inte är förenligt med bestämmelserna i avdelning II i förordning nr 883/2004.

EU-domstolen konstaterade vidare att det inte finns några föreskrifter i förordningen om vilket förfarande som ska användas när den utfärdande myndigheten återkallar ett A1-intyg på eget initiativ. Med hänsyn till att det inte finns någon särskild bestämmelse om en sådan formell skyldighet för en utfärdande institution som på eget initiativ vill dra tillbaka ett A1-intyg, ska det anses att det förfarande som föreskrivs i artikel 5.2–5.4 i förordning nr 987/2009 inte utgör en nödvändig förutsättning för att den utfärdande institutionen på eget initiativ ska kunna dra tillbaka ett A1-intyg när den har konstaterat att de uppgifter som legat till grund för utfärdandet av intyget är oriktiga – dialog- och förlikningsförfarandet ska tillämpas i fall där de behöriga institutionerna i två eller flera medlemsstater har olika uppfattningar. En sådan tolkning varken äventyrar de rättigheter som den arbetstagare som berörs av det tillbakadragna A1-intyget har enligt förordning nr 883/2004 eller syftet med denna förordning. När en behörig institution i en medlemsstat utfärdar ett sådant intyg innebär detta nämligen endast att den förklarar att den berörde arbetstagaren omfattas av lagstiftningen i denna medlemsstat. Eftersom A1-intyget inte utgör en rättighetsgrundande handling utan en förklarande handling, kan tillbakadragandet av intyget därmed inte leda till att arbetstagarens rättigheter enligt förordning nr 883/2004 går förlorade.

Frågan besvarades på följande sätt:

Artiklarna 5, 6 och 16 i förordning nr 987/2009 ska tolkas på så sätt att den institution som har utfärdat ett A1-intyg, och som efter en kontroll på eget initiativ av de uppgifter som ligger till grund för utfärdandet av intyget konstaterar att dessa uppgifter är oriktiga, kan dra tillbaka intyget utan att först inleda ett dialog- och förlikningsförfarande med de behöriga institutionerna i de berörda medlemsstaterna i syfte att fastställa tillämplig nationell lagstiftning.

Straffrättsligt samarbete

När brottsrubricering ändras på rättens initiativ måste tilltalad underrättas i så god tid att hen får en möjlighet att försvara sig effektivt

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i dom den 9 november 2023 i mål C-175/22, BK, prövat en begäran om förhandsavgörande från Spetsializiran nakazatelen sad (Särskilda brottmålsdomstolen, Bulgarien) angående tolkningen av artikel 6.3 och 6.4 i direktiv 2012/13/EU om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden och artikel 47 andra stycket i Europeiska unionens stadga. Begäran har framställts i ett brottmål mot BK avseende gärningar som ursprungligen rubricerades som mutbrott i åklagarmyndighetens stämningsansökan, men vilka den hänskjutande domstolen överväger att rubricera som bedrägeri eller handel med inflytande.

Åtal väcktes vid den hänskjutande domstolen mot BK för gärningar som rubricerades som mutbrott, begångna av BK inom ramen för sin tjänsteutövning som polisutredare. Enligt stämningsansökan hade BK krävt pengar av två misstänkta mot att han inom ramen för sin tjänsteutövning skulle vidta två åtgärder. För det första åtog sig BK att tillstyrka de misstänkta ansökningar om återlämnande till dem av fordon som eventuellt hade använts för att begå brott, och att återlämna dessa fordon efter godkännandet från åklagaren. För det andra skulle BK avstå från att peka ut de båda misstänka personerna såsom ansvariga för det brott de misstänktes för. Gärningarna rubricerades som mutbrott begånget av en polisutredare genom utpressning i samband med tjänsteutövning. De föreskrivna påföljderna för detta brott är fängelse i tre till femton år, böter på upp till 25 000 bulgariska leva (BGN) (cirka 12 500 euro), förverkande av upp till hälften av den dömda personens egendom samt indragande av rättigheter. BK motsatte sig denna brottsrubricering. Han gjorde i detta avseende gällande att de handlingar som lagts honom till last inte kunde anses ha begåtts inom ramen för hans tjänsteutövning, eftersom de inte omfattas av polisens befogenheter, utan av åklagarens befogenheter. Enligt BK var den korrekta brottsrubriceringen för den typen av handlingar bedrägeri. Den hänskjutande domstolen har i detta avseende påpekat att den form av bedrägeri som gjorts gällande och som innebär vinning för gärningsmannen och skada för brottsoffret, till följd av brottsoffrets misstag, begränsade erfarenhet eller okunnighet, är straffbar med fängelse i upp till fem år. Åklagaren har emellertid vidhållit rubriceringen mutbrott. Den hänskjutande domstolen har preciserat att det, i enlighet med nationella processrättsliga bestämmelser, ankommer på åklagaren ensam att definiera gärningen och att behörig domstol inte kan ge några som helst anvisningar i detta avseende till åklagaren. I det nationella målet har såväl parterna som den hänskjutande domstolen således koncentrerat sig på bevisning eller motbevisning avseende mutbrott. Den hänskjutande domstolen har uppgett sig vara skyldig att pröva åtalet såsom det formulerats av åklagaren, det vill säga åtal om mutbrott. För det fall den hänskjutande domstolen befinner den tilltalade icke skyldig till mutbrott, har den emellertid möjlighet att ändra brottsrubriceringen. Den hänskjutande domstolen har förklarat att bulgarisk rätt i praxis har tolkats på så sätt att den behöriga domstolen **kan förklara den tilltalade skyldig till ett brott med en annan brottsrubricering än den som ursprungligen angetts i åtalet**. En förutsättning för det är att den nya brottsrubriceringen **inte innebär någon väsentlig ändring** i den del av åtalet som rör de **faktiska omständigheterna**, samt att den **inte medför en**

strängare påföljd än den som det brott som faller under åklagarens ursprungliga brottsrubricering medför. Den hänskjutande domstolen har således förklarat att den, med tillämpning av denna rättspraxis, i det nu aktuella målet skulle kunna rubricera brottet som bedrägeri, såsom BK har förordat, eftersom detta brott bestraffas lindrigare än mutbrott. Den hänskjutande domstolen har emellertid understrukt att det saknas garantier för skyddet av rätten till försvar när den behöriga domstolen beslutar att döma den tilltalade enligt en annan brottsrubricering än den som åklagaren ursprungligen angav i stämningsansökan. I synnerhet är den hänskjutande domstolen inte skyldig att i förväg underrätta den tilltalade eller ge honom eller henne möjlighet att yttra sig över den nya brottsrubriceringen. I praktiken får den tilltalade kännedom om den nya brottsrubriceringen i samband med att dom avkunnas. Enligt den hänskjutande domstolen framstår det sålunda som oklart huruvida en sådan praxis är förenlig med unionsrätten. Inom ramen för den första frågan vill den hänskjutande domstolen närmare bestämt få klarhet i **huruvida det är förenligt med artikel 6.3 och 6.4 i direktiv 2012/13 att meddela en fällande dom på grundval av en brottsrubricering som den tilltalade inte har underrättats om** i förväg. Den andra frågan avser de krav som följer av artikel 47 andra stycket i stadgan. Enligt den hänskjutande domstolen skulle den skyldighet som den eventuellt har, i enlighet med svaret på den första frågan, att upplysa den tilltalade om möjligheten att den kan komma att ändra åklagarens ursprungliga brottsrubricering, kunna **sätta i fråga den hänskjutande domstolens opartiskhet** och ge upphov till tvivel om huruvida förfarandet är rättvist. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen med sin första fråga ville få klarhet i huruvida artikel 6.3 och 6.4 i direktiv 2012/13 ska tolkas på så sätt att den utgör hinder för en nationell rättspraxis som gör det möjligt för en domstol att vid sakprövningen av ett brottmål välja en annan rubricering av gärningen än den som ursprungligen valdes av åklagarmyndigheten, när den nya brottsrubriceringen inte kan medföra att ett strängare straff tillämpas, utan att i förväg underrätta den tilltalade om den nya brottsrubriceringen och, följaktligen, utan att vederbörande ges möjlighet att utöva sin rätt till försvar på ett konkret och effektivt sätt med avseende på det nya brott som sålunda läggs den tilltalade till last. EU-domstolen framhöll att direktivets artikel 6 anger minimiregler om misstänkta och tilltalades rätt att bli informerade om anklagelsen, vilka syftar till att **säkerställa att rätten till försvar kan utövas** på ett **effektivt** sätt. Detta syfte kräver bland annat att den tilltalade **i god tid erhåller detaljerad information om anklagelsen, inbegripet brottets art och brottsrubriceringen**, så att det är möjligt för honom eller henne att effektivt förbereda sitt försvar, såsom föreskrivs i artikel 6.3 i direktivet. En sådan information som lämnats får visserligen ändras i ett senare skede, men den tilltalade personen eller hans försvarare måste emellertid **underrättas om sådana ändringar vid en tidpunkt då de fortfarande har möjlighet att reagera på ett effektivt sätt**, före överläggningen. Varje ändring av brottsrubriceringen som görs av den domstol som prövar brottmålet i sak kan ha en avgörande inverkan på utövandet av rätten till försvar samt på bedömningen av huruvida förfarandet är rättvist i den mening som avses i artikel 6.4 i direktiv 2012/13. Så är fallet när det för det nya brottet uppställs **nya rekvisit** som den tilltalade ännu inte har haft möjlighet att yttra sig över. Vidare kan det konstateras att även om det för det nya brottet inte uppställs några andra rekvisit än de som uppställs för det brott som först angetts, och den tilltalade därför

har haft möjlighet att under förfarandet yttra sig över samtliga rekvisit avseende det nya brottet, kan den omständigheten att den brottmålsdomstol som prövar målet i sak ändrar brottsrubriceringen ändå ha en icke försumbar inverkan på utövandet av rätten till försvar. Det kan nämligen inte uteslutas att den tilltalade, som får ta del av den nya brottsrubriceringen, utformar sitt försvar på ett annat sätt. Det ska även understrykas att det i detta sammanhang **helt saknar betydelse att den nya brottsrubriceringen inte kan medföra en strängare påföljd**. För att förfarandet ska vara rättvist krävs det nämligen att den tilltalade fullt ut kan utöva sin rätt till försvar. Huruvida den föreskrivna påföljden är mer eller mindre sträng saknar emellertid samband med frågan huruvida rätten till försvar har kunnat utövas.

Den andra frågan avsåg att ge klarhet i huruvida artiklarna 3 och 7 i direktiv 2016/343 samt artikel 47 andra stycket i stadgan ska tolkas på så sätt att de utgör hinder för en nationell lagstiftning som gör det **möjligt för en domstol** som prövar ett brottmål i sak att, **på eget initiativ eller på yrkande av den tilltalade, välja en annan rubricering** av gärningen än den som ursprungligen valdes av åklagarmyndigheten, **även i ett fall** då denna domstol har underrättat den tilltalade om den nya brottsrubriceringen i god tid, vid en tidpunkt och under förhållanden som gjort det möjligt för vederbörande att på ett ändamålsenligt sätt förbereda sitt försvar, och således har gett honom eller henne **tillfälle att utöva sin rätt till försvar på ett konkret och effektivt** sätt med avseende på den nya brottsrubriceringen. EU-domstolen framhöll att en nationell bestämmelse som gör det möjligt för en domstol att vid sakprövningen av ett brottmål ändra brottsrubriceringen **i sig inte inverkar på oskuldspresumtionen** i artikel 3 i direktiv 2016/343, **eller denna domstols opartiskhet** i den mening som avses i artikel 47 andra stycket i stadgan, och detta gäller även när brottsrubriceringen ändrats på domstolens eget initiativ. För det andra, vad gäller den i artikel 7.2 i direktiv 2016/343 fastslagna rätten att inte vittna mot sig själv, kan det konstateras att den omständigheten att den tilltalade anför att de gärningar som han eller hon anklagas för borde omfattas av en annan brottsrubricering inte i sig innebär att vederbörande erkänner sig skyldig till brottet enligt den nya brottsrubriceringen.

De ställda frågorna besvarades på följande sätt:

- Artikel 6.4 i direktiv 2012/13 ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell rättspraxis som gör det möjligt för en domstol att vid sakprövningen av ett brottmål välja en annan rubricering av gärningen än den som ursprungligen valdes av åklagarmyndigheten utan att underrätta den tilltalade om den nya brottsrubriceringen i god tid, vid en tidpunkt och under förhållanden som gör det möjligt för den tilltalade att på ett ändamålsenligt sätt förbereda sitt försvar, och således utan att ge vederbörande tillfälle att utöva sin rätt till försvar på ett konkret och effektivt sätt med avseende på den nya brottsrubriceringen. Det saknar helt betydelse i detta sammanhang att nämnda brottsrubricering inte kan medföra ett strängare straff än det brott för vilket personen ursprungligen åtalades.
- Artiklarna 3 och 7 i direktiv 2016/343 samt artikel 47 andra stycket i stadgan ska tolkas så, att de inte utgör hinder för en nationell lagstiftning som gör det möjligt för en domstol som prövar ett brottmål i sak att, på eget initiativ eller på yrkande av den tilltalade, välja en annan rubricering av gärningen än den som ursprungligen valdes av åklagarmyndigheten, under förutsättning att denna

domstol har underrättat den tilltalade om den nya brottsrubriceringen i god tid, vid en tidpunkt och under förhållanden som gjort det möjligt för vederbörande att på ett ändamålsenligt sätt förbereda sitt försvar, och således har gett honom eller henne tillfälle att utöva sin rätt till försvar på ett konkret och effektivt sätt med avseende på den nya brottsrubriceringen.

Domstol i verkställande stat får vägra förklara straff verkställbart med hänvisning till att situationen i den stat där domen utfärdats var sådan att rätten till en rättvis rättegång äventyrats

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i dom den 9 november 2023 i mål C-819/21, Staatsanwaltschaft Aachen, prövat en begäran om förhandsavgörande från Landgericht Aachen (Regionala domstolen i Aachen, Tyskland) tolkningen av artiklarna 3.4 och 8 i rambeslut 2008/909/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen och artikel 47 andra stycket i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Begäran har framställts i ett förfarande avseende en ansökan om erkännande och verkställighet, i Tyskland, av en dom i vilken D dömts till fängelse i sex månader, som meddelats av en polsk domstol.

D. är polsk medborgare och stadigvarande bosatt i Tyskland och dömdes den 7 augusti 2018 i Polen till villkorligt fängelsestraff på sex månader. D var inte närvarande vid förhandlingen, trots att kallelsen till förhandlingen, enligt uppgifter från polska domstolar, skickades till den adress i Polen som han hade angett under utredningsförfarandet. I juli 2019 återkallade samma domstol den villkorliga domen som ursprungligen hade meddelats och förordnade om att det fängelsestraff som hade utdömts mot D skulle verkställas. Skälen till detta återkallande och, i synnerhet, frågan huruvida återkallelsen skett till följd av en ny fällande brottmålsdom, framgår inte klart av de handlingar som ingetts till domstolen. I augusti 2020 utfärdade Sąd Okręgowy w Szczecinie (Regionala domstolen i Szczecin, Polen) en europeisk arresteringsorder med stöd av vilken D. greps i Tyskland. Åklagarmyndigheten i Köln vägrade att verkställa denna arresteringsorder med motiveringen att den berörda personen varit stadigvarande bosatt i Tyskland sedan flera år tillbaka och han därför motsatt sig ett överlämnande till de polska myndigheterna. Den polska domstolen vände sig till den tyska åklagarmyndigheten med en bestyrkt kopia av domen av den 7 augusti 2018, tillsammans med det intyg som avses i artikel 4 i rambeslut 2008/909, för att begära att det fängelsestraff som hade utdömts mot D skulle verkställas i Tyskland. Åklagarmyndigheten begärde – efter att ha hört D., som uppgav sig inte ha erhållit någon kallelse till förhandlingen i Polen och vidhöll att klagomålen mot honom var ogrundade – att verkställighetsavdelningen vid den hänskjutande domstolen skulle bifalla ansökan om erkännande och verkställighet av den dom och det beslut som meddelats av polsk domstol den 7 augusti 2018 respektive den 16 juli 2019, samt att döma D. till fängelse i sex månader. Enligt åklagarmyndigheten var samtliga villkor för verkställighet av den i Polen meddelade domen uppfyllda. De gärningar som låg till grund för den fällande domen, vilka begicks mellan mars och juni 2009, var enligt åklagarmyndigheten straffbara enligt tysk straffrätt såsom förskingring och urkundsförfalskning.

Den hänskjutande domstolen vill få klarhet i **huruvida den kan vägra att förklara att det fängelsestraff som D. dömts till i Polen är verkställbart** i Tyskland med hänvisning till att Polen åsidosatt artikel 47 andra stycket i stadgan och artikel 2 FEU. Den hänskjutande domstolen har påpekat att det av de uppgifter som den förfogar över framgår att det polska rättssystemet uppvisade systematiska eller allmänna brister vid den tidpunkt då den polska domstolen meddelade sin dom och sitt beslut, vilka är föremål för ansökan om verkställighet. I detta avseende har den hänskjutande domstolen bland annat hänvisat dels till det motiverade förslag som Europeiska kommissionen antagit med stöd av artikel 7.1 FEU, angående rättsstatsprincipens tillämpning i Polen, av den 20 december 2017 (COM(2017) 835 final), dels till EU-domstolens senaste praxis på detta område. Den hänskjutande domstolen vill i detta sammanhang få klarhet i **huruvida den**, i samband med att det fängelsestraff som D. dömts till i Polen ska erkännas och verkställas i Tyskland, **själv kan avgöra huruvida rättssystemet i Polen var bristfälligt** den 7 augusti 2018 respektive den 16 juli 2019, och huruvida den berördes grundläggande rätt till en rättvis rättegång har åsidosatts, eller om det ankommer på EU-domstolen att göra detta för att undvika skiljaktigheter mellan medlemsstaterna i unionen. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen fann att de ställda frågorna avsåg att ge klarhet i huruvida artiklarna 3.4 och 8 i rambeslut 2008/909 ska tolkas så, att domstolen i den verkställande medlemsstaten själv kan vägra att erkänna och verkställa en fällande dom i brottmål som meddelats av en domstol i en annan medlemsstat när den försträmnda domstolen har tillgång till uppgifter som visar att det i den andra medlemsstaten finns systematiska eller allmänna brister vad gäller rätten till en rättvis rättegång och, mer allmänt, rättsväsendets funktion och respekten för rättsstatsprincipen. Om så är fallet vill den hänskjutande domstolen få klarhet i vilken tidpunkt som ska vara utgångspunkten för bedömningen av huruvida det föreligger sådana systematiska eller allmänna brister, och om den nationella domstolen även ska försäkra sig om att dessa brister har haft en konkret inverkan på den dömda personens situation. EU-domstolen framhöll inledningsvis att det här aktuella rambeslutet, i likhet med det om överföring enligt en europeisk arresteringsorder, grundade sig på **principerna om ömsesidigt förtroende och ömsesidigt erkännande**. Dessa principer innebär att varje medlemsstat, utom under exceptionella omständigheter, är skyldig att utgå från att de andra medlemsstaterna iakttar unionsrätten och särskilt de grundläggande rättigheter som erkänns i unionsrätten. Den verkställande myndigheten kan i princip endast vägra att bifalla en begäran om överföring enligt en europeisk arresteringsorder av de skäl för att vägra erkännande och verkställighet som uttömmande räknas upp i artikel 9 i det rambeslutet. EU-domstolen har emellertid godtagit att **principerna om ömsesidigt erkännande och ömsesidigt förtroende kan begränsas ytterligare under exceptionella omständigheter**. En sådan situation när överlämnandet av den eftersökta personen skulle kunna leda till att denne löper en **verklig risk för att få sin grundläggande rätt till en rättvis rättegång kränkt**. Den hänskjutande domstolen vill få **klarhet i huruvida en sådan lösning kan överföras på en situation i vilken en begäran inte avser** överlämnande till de utfärdande myndigheterna av en person som är föremål för en europeisk arresteringsorder med stöd av rambeslut 2002/584, utan **erkännande av en dom och verkställighet, i den verkställande staten, av en fällande dom som**

meddelats i en annan medlemsstat, när det finns indikationer på omständigheter i den sistnämnda medlemsstaten, vid tidpunkten för antagandet av det beslut som ska verkställas eller senare beslut som har samband därmed, som inte förenliga med den grundläggande rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 47 andra stycket i stadgan. EU-domstolen konstaterade därvid att det i artikel 3.4 i rambeslut 2008/909 föreskrivs att rambeslutet inte ska påverka skyldigheten att iakttä de grundläggande rättigheter och de grundläggande rättsprinciper som återges i artikel 6 FEU. I skäl 13 i rambeslutet anges dessutom att rambeslutet "respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns genom artikel 6 [FEU] och återspeglas i [stadgan], särskilt kapitel VI". Bland dessa principer återfinns **rätten till en rättvis rättegång inför en oavhängig och opartisk domstol, vilken slås fast i artikel 47 andra stycket i stadgan**. I samma skäl slås också fast att "[i]ngenting i [rambeslut 2008/909] bör tolkas som ett förbud att vägra verkställa ett beslut om det finns sakliga skäl att tro att påföljden har utdömts i syfte att straffa en person på grundval av dennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning eller att denna persons ställning kan skadas av något av dessa skäl". Av detta följer att rambeslut 2008/909, i likhet med rambeslut 2002/584, ska tolkas så, att **den behöriga myndigheten i den verkställande medlemsstaten under exceptionella omständigheter får vägra att erkänna och verkställa en fällande brottmålsdom som meddelats i den utfärdande medlemsstaten, när den har tillgång till uppgifter avseende systematiska eller allmänna brister som kan påverka domstolarnas oavhängighet i den utfärdande medlemsstaten och således undergräva det väsentliga innehållet i den grundläggande rätten till en rättvis rättegång för den berörda personen**.

Detta förutsätter att den behöriga myndigheten i den verkställande medlemsstaten gör en **prövning i två steg**. I ett **första steg** ska denna myndighet bedöma om det föreligger **objektiva, trovärdiga, precisa och vederbörligt uppdaterade uppgifter som visar att det finns en verklig risk för en kränkning av den grundläggande rätten till en rättvis rättegång** som hänger samman med bristande oavhängighet hos domstolarna i den utfärdande medlemsstaten till följd av systematiska eller allmänna brister i den medlemsstaten. Om så är fallet ska den behöriga myndigheten i den verkställande medlemsstaten, i ett **andra steg**, på ett **konkret och precist sätt bedöma i vilken utsträckning de brister som fastställts i det första steget har kunnat påverka funktionen för de domstolar i den utfärdande medlemsstaten som är behöriga i de förfaranden som den berörda personen är föremål för, och huruvida det, med hänsyn till den berörda personens personliga situation och till beskaffenheten för det brott för vilket denne har dömts samt de faktiska omständigheterna kring den fällande dom vars erkännande och verkställighet har begärts, och, i förekommande fall, ytterligare uppgifter som denna medlemsstat har lämnat i enlighet med rambeslutet, finns grundad anledning att förmoda att en sådan risk faktiskt har förverkligats i det aktuella fallet**.

EU-domstolen påminde emellertid om att om att **förekomsten av systematiska eller allmänna brister inte nödvändigtvis påverkar samtliga avgöranden som meddelas** av domstolarna i denna medlemsstat i varje enskilt fall. Att tillåta den behöriga myndigheten i den verkställande medlemsstaten att på eget initiativ avbryta den mekanism som föreskrivs i rambeslut 2008/909 genom att i princip avslå samtliga ansökningar om erkännande av domar och verkställighet av fällande

brottmålsdomar från den medlemsstat som berörs av dessa brister, skulle äventyra principerna om **ömsesidigt förtroende och erkännande, vilka ligger till grund för rambeslutet. Det ankommer på den hänskjutande domstolen, att pröva huruvida den bevisning som den berörda personen har åberopat utgör grund för att vägra att erkänna och verkställa den fällande brottmålsdom som är aktuell i det nationella målet**, dock med beaktande av att en sådan möjlighet, i enlighet med EU-domstolens praxis, utgör ett undantag som ska tolkas restriktivt. Prövningen måste göras mot bakgrund av den situation som rådde i den medlemsstaten vid tidpunkten för den fällande domen. Det är i princip inte nödvändigt att beakta utvecklingen efter den tidpunkten.

Tolkningsfrågorna besvarades på följande sätt:

Artikel 3.4 och artikel 8 i rambeslut 2008/909 ska tolkas så, att den behöriga myndigheten i den verkställande medlemsstaten får vägra att erkänna och verkställa en brottmålsdom som meddelats av en domstol i en annan medlemsstat när den har tillgång till uppgifter som visar att det i den andra medlemsstaten finns systematiska eller allmänna brister med avseende på rätten till en rättvis rättegång, bland annat vad gäller domstolarnas oavhängighet, och det finns goda skäl att anta att dessa brister har haft en konkret inverkan på det straffrättsliga förfarande som den berörda personen har varit föremål för. Det ankommer på den behöriga myndigheten i den verkställande medlemsstaten att bedöma den situation som råder i den utfärdande medlemsstaten fram till den tidpunkt då den fällande dom vars erkännande och verkställighet har begärts meddelades och, i förekommande fall, fram till tidpunkten för den nya fällande dom vars avkunnande ledde till återkallandet av det uppskov med verkställigheten som ursprungligen var knutet till den påföljd för vilken verkställighet har begärts.

Civilrättsligt samarbete

Informationssamhället

[GDPR inget hinder mot att ålägga biltillverkare att ge sökbar tillgång till fordons-ID](#)

EU-domstolen, tredje avdelningen, har i dom den 9 november 2023 i mål C-319/22, Gesamtverband Autoteile-Handel, prövat en begäran om förhandsavgörande från Landgericht Köln (Regionala domstolen i Köln, Tyskland) angående tolkningen av bl.a. artikel 6.1 c förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter m.m. (allmän dataskyddsförordning). Begäran har framställts i ett mål mellan Gesamtverband Autoteile-Handel, en tysk branschorganisation för grossisthandel med bildelar, och Scania, en svensk fordonstillverkare. Målet rör Scantias tillhandahållande av information från systemet för omborddiagnos (OBD) samt information om reparation och underhåll av fordon.

Scania, som är en av de största lastbilstillverkarna i Europa och en "tillverkare" i den mening som avses i artikel 3.40 i förordning 2018/858, ger oberoende aktörer manuell tillgång till information om fordon, reparation och underhåll av dessa fordon samt om OBD-systemet via en webbplats. På denna webbplats är det möjligt att göra sökningar antingen genom allmän information om fordon, såsom modell, motor eller

tillverkningsår, eller på ett visst fordon, genom att de sju sista siffrorna av fordonets VIN (fordonsidentifieringsnummer) anges. Resultaten av dessa sökningar kan endast skrivas ut eller sparas i datorn som en PDF-fil, vilket utesluter automatisk behandling av data. Sökresultaten gällande information om reservdelar kan sparas som en XML-fil. Det framgår av beslutet om hänskjutande att Scania inte ger oberoende aktörer tillgång till VIN. Det är endast reparatörer som har tillgång till dessa uppgifter med hjälp av registreringsbevis eller uppgifter som finns på chassit av det fordon vars underhåll eller reparation kunden har efterfrågat. Gesamtverband står, tillsammans med sina medlemmar, för 80 procent av omsättningen inom den oberoende handeln med bildelar i Tyskland. Eftersom Gesamtverband ansåg att den tillgång till information som Scania medgett inte uppfyllde kraven i artikel 61.1 och 61.2 i förordning 2018/858 yrkade företaget att den hänskjutande domstolen, Landgericht Köln (Regionala domstolen i Köln, Tyskland), skulle förplikta Scania att ge andra oberoende aktörer än de reparatörer som avses i artikel 3.45 i förordningen tillgång till information om reparation och underhåll av fordon, i den mening som avses i artikel 3 led 48 i förordningen, via ett databasgränssnitt, som skulle göra det möjligt att göra automatiska sökningar och ladda ned resultaten i form av dataset för elektronisk användning.

Den hänskjutande domstolen ställde en rad frågor angående i vilken omfattning och på vilket sätt Scania var skyldigt att tillhandahålla information, där svaren återges nedan. Den ville samtidigt få klarhet i huruvida en sådan skyldighet att tillhandahålla information utgjorde en rättslig förpliktelse i den mening som avses i artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen, vilket är den här refererade frågan.

EU-domstolen besvarade de två första frågorna på följande sätt:

- Artikel 61.1 andra meningen i förordning 2018/858 ska tolkas så, att den skyldighet att presentera den information som avses i denna punkt på ett lättillgängligt sätt i form av maskinläsbara, elektroniskt behandlingsbara dataset, omfattar all "information om reparation och underhåll av fordon", i den mening som avses i artikel 3 led 48 i förordningen, och inte endast den information om reservdelar som avses i punkt 6.1 i bilaga X till förordningen.
- Artikel 61.1 andra meningen och 61.2 andra stycket i förordning 2018/858 ska tolkas så,
 - att fordonstillverkarna, enligt denna bestämmelse, inte åläggs att göra information om reparation och underhåll av fordon tillgänglig via ett databasgränssnitt som möjliggör automatiserad sökning med nedladdning av resultat, men de åläggs att göra denna information tillgänglig för oberoende aktörer i filer vars format kan användas för direkt elektronisk behandling av dataset i dessa filer, och
 - att fordonstillverkarna, enligt denna bestämmelse, jämförd med artikel 61.4 i förordningen och punkt 6.1 tredje stycket i bilaga X till förordningen, ska upprätta en databas som gör det möjligt att söka information om samtliga delar som fordonet är utrustat med, inte bara genom VIN utan även genom de ytterligare sökvägar som föreskrivs i sistnämnda bestämmelse.

EU-domstolen konstaterade att den hänskjutande domstolen ställt sin **tredje fråga** för att få klarhet i huruvida artikel 61.1 i förordning 2018/858 ska tolkas så, att en "rättslig förpliktelse", i den mening som avses i artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen,

därigenom åläggs fordonstillverkare att, i egenskap av "personuppgiftsansvariga" i den mening som avses i artikel 4 led 7 i förordningen, ge oberoende aktörer tillgång till VIN för de fordon som de tillverkar. Den fann att en sådan uppgift kunde göra det möjligt att med rätt hjälpmedel knyta ett visst fordon till en viss person, och utgör därmed en personuppgift. Den omfattas därmed av förordningens tillämpningsområde.

En behandling av personuppgifter är enligt artikel 6.1.c i förordningen **laglig om den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige**. I artikel 6.3 i dataskyddsförordningen preciseras dessutom att grunden för behandlingen ska fastställas i enlighet med unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av och att syftet med behandlingen ska fastställas i den rättsliga grunden som ska svara mot ett **mål av allmänt intresse** samt vara **proportionell** i förhållande till det mål som eftersträvas. Det följer av svaren på de två första frågorna att de aktuella unionsrättsliga bestämmelserna i förordning 2018/858 ålägger fordonstillverkarna en "rättslig förpliktelse", i den mening som avses i artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen, att göra bland annat VIN tillgängliga för oberoende aktörer. En sådan "rättslig förpliktelse" motsvarar det första villkoret för att behandlingen av personuppgifter ska vara laglig. Tillverkarnas "rättsliga förpliktelse" att ge oberoende aktörer tillgång till VIN för sina fordon svarar mot målet att **säkerställa effektiv konkurrens** på marknaden för informationstjänster rörande reparation och underhåll av fordon. Det fanns inget i målet som visade att detta mål kunde uppnås på ett mindre ingripande sätt. Frågan besvarades mot den bakgrunden på följande sätt:

Artikel 61.1 i förordning 2018/858, jämförd med punkt 4 i denna artikel och punkt 6.1 i bilaga X till förordningen, ska tolkas så, att en "rättslig förpliktelse", i den mening som avses i artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen, därigenom åläggs fordonstillverkare att, i egenskap av "personuppgiftsansvariga" i den mening som avses i artikel 4 led 7 i förordningen, ge oberoende aktörer tillgång till VIN för de fordon som de tillverkar. [Pressmeddelande på engelska](#) har lämnats.

Arbetsrätt

Konsumenträtt

[Domstol skyldig att pröva om villkor om uppsägning av hela lånet är en proportionerlig följd av låntagarens bristande betalning](#)

EU-domstolen, avdelningen, har i dom den 9 november 2023 i mål C-598/21, Všeobecná úverová banka a.s., prövat en begäran om förhandsavgörande från Krajský súd v Prešove (Regionala domstolen i Prešov, Slovakien) angående tolkningen av artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, jämförd med artiklarna 7 och 38 i stadgan, direktiv 93/13/EEG om oskäligen villkor i konsumentavtal, artikel 3.1 i direktiv 2005/29/EG om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden m.m., artikel 2.2 a i direktiv 2008/48/EG om konsumentkreditavtal m.m. samt effektivitetsprincipen. Begäran har framställts i ett mål mellan SP och CI (klagandena) å ena sidan, och Všeobecná úverová banka a.s., en bank, (nedan

kallad VÚB) å den andra, angående att den utomrättsliga försäljningen av klagandenas bostad, vilken ställts som säkerhet för det avtal parterna ingått, ska avbrytas.

Klagandena hade tagit upp lån och ställt sin bostadsfastighet som säkerhet. När de inte kunde betala lånen begärde kreditgivaren förtida betalning av hela kreditbeloppet. Kreditgivaren underrättade samtidigt klagandena om att den beslutade att ta fastigheten i anspråk, vilket innebar att den kunde säljas på auktion trettio dagar senare, utan att någon ytterligare prövning skedde. Klagandena väckte talan mot beslutet och gjorde gällande att deras rättigheter som konsumenter åsidosatts. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen besvarade begäran om förhandsavgörande på följande sätt: Artiklarna 3.1, 4.1, 6.1 och 7.1 i direktiv 93/13, jämförda med artiklarna 7 och 38 i stadgan, ska tolkas så, att de **utgör hinder mot nationell lagstiftning** som innebär att vid domstolsprövningen av **huruvida ett villkor** om uppsägning till förtida betalning i ett konsumentkreditavtal är **oskäligt tas ingen hänsyn till huruvida näringsidkarens möjlighet att utöva sin rätt enligt detta villkor är proportionerlig**, mot bakgrund av kriterier som bland annat avser allvaret i konsumentens underlåtelse att uppfylla sina avtalsenliga förpliktelser, såsom beloppen på de avbetalningar som inte har fullgjorts i förhållande till det sammanlagda kreditbeloppet och kreditavtalets löptid, samt det förhållandet att tillämpningen av detta villkor medför att näringsidkaren kan driva in utestående belopp genom att sälja konsumentens bostad utan något som helst föregående rättsligt förfarande.

Migrationsrätt

Ingen skyldighet att tillerkänna förälder till barn med flyktingstatus internationellt skydd

EU-domstolen, andra avdelningen, har i dom den 23 november 2023 i mål C-374/22, Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides, prövat en begäran om förhandsavgörande från Conseil d'État (Högsta förvaltningsdomstolen, Belgien) angående tolkningen av artiklarna 2 j och 23 i direktiv 2011/95/EU om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet. Begäran har framställts i ett mål mellan XXX, en guineansk medborgare bosatt i Belgien, och generalkommissariatet för flyktingar och statslösa, Belgien. Målet rör denna myndighets beslut att avslå den ansökan om internationellt skydd som han lämnat in i Belgien.

XXX, som är guineansk medborgare, kom till Belgien år 2007. Han lämnade in en första ansökan om internationellt skydd, som avslogs, och ingav därefter två andra ansökningar, år 2010 respektive år 2011, vilka den behöriga belgiska myndigheten lämnade utan avseende. År 2019 lämnade XXX in en fjärde ansökan om internationellt skydd. Till stöd för sin fjärde ansökan angav han att han var fader till två barn, födda i Belgien år 2016 och år 2018, vilka i likhet med sin mor hade erkänts som flyktingar där. Eftersom den fjärde ansökan avvisades, överklagade XXX detta beslut till Conseil du contentieux des étrangers (Utlänningsdomstolen, Belgien), som avslog överklagandet. Avgörandet överklagades och förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen fann endast anledning att besvara tolkningsfrågorna i den mån de syftar till att fastställa huruvida en person som befinner sig i samma situation som XXX har rätt till internationellt skydd. Begäran om förhandsavgörande kunde i övrigt inte tas upp till prövning.

Tolkningsfrågan besvarades på följande sätt:

Artikel 23 i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att den inte ålägger medlemsstaterna att tillerkänna föräldern till ett barn som har flyktingstatus i en medlemsstat rätt till internationellt skydd i den medlemsstaten.

EU-domstolen har samma dag meddelat ett i sak identiskt avgörande i mål [C-614/22](#).

Miljörätt

EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER

Från webbplatsen [Lawpub Stockholm](#), en samlad plattform för juridisk utgivning med anknytning till Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet går det utmärkt att läsa vissa artiklar ur t.ex. Europarättslig tidskrift, för vilket det annars krävs en prenumeration. Ur senaste numret noteras bl.a. artikeln [Reflektioner om EU-rättens ställning i Sverige](#) av Ester Herlin-Karnell.

Från [Svensk juristtidning](#) är [Rätt rättsliga utgångspunkter för avgörande av tvist om arbetstid och konkurrerande kollektivavtal](#) av Erik Sjödin den senast publicerade artikeln av mer specifikt EU-rättsligt intresse.

Även [Skattenytt](#) tillhandahåller vissa artiklar fritt på nätet. Man skriver så här på hemsidan: "Skattenytt Förlags AB avser att digitalisera samtliga artiklar som har publicerats i tidskriften Skattenytt under åren 1951–1989. Artiklarna kommer att finnas allmänt tillgängliga på Skattenytts hemsida. Det betyder att det inte krävs någon prenumeration eller inloggning för att nå dem."

Den senaste artikeln av EU-rättsligt intresse som finns fritt tillgänglig är [Klargörande från EU-domstolen om rätten till konfidentiell kommunikation med juridiska rådgivare vid tillämpning av DAC6](#) av David Kleist.

NYA SVENSKA MÅL

DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN

FRÅN LAGSTIFTNING SAR BETET

[Ändringar i regelverket om överlämnande enligt en europeisk och nordisk arresteringsorder – Prop. 2023/24:37](#)

Regleringen som styr samarbetet kring överlämnande av misstänkta och dömda personer mellan EU:s medlemsstater har gällt i drygt 20 år. Under denna tid har EU-domstolen i flera avgöranden klargjort hur det EU-rättsliga regelverket ska tolkas och

tillämpas. Till följd av denna rättsutveckling finns det behov av att anpassa den svenska lagstiftningen på området. Det gäller främst lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och lagen om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.

Regeringen föreslår bland annat att domstolen i vissa fall ska få utrymme att i det enskilda fallet bedöma om en vägransgrund ska tillämpas. Vidare ska även en person som inte är svensk medborgare under vissa förutsättningar få verkställa en påföljd i Sverige. Regeringen föreslår också ändringar i andra lagar som en följd av förslagen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2024.